

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 560/2543

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7, พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10, พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 4, ป.พ.พ. มาตรา 1536, ป.พ.พ. มาตรา 1457, ป.พ.พ. มาตรา 1546, ป.พ.พ. มาตรา 1627, ป.พ.พ. มาตรา 1547

ย่อ / หลักกฎหมาย

ผู้ร้องเกิดในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่มีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามิได้สมรสกับมารดา ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย หนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่มีผลลบล้างกฎหมายผู้ร้องทั้งห้ายื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยเป็นบุตรของนายยุทธเวท พรหมไชยา ผู้มีสัญชาติไทย และนางพันธ์ แสนคำ ผู้มีสัญชาติลาว เกิดที่ประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขอให้ได้ส่วนและมีคำสั่งว่าผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทยผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้เป็นบุตรของนายยุทธเวทและนายยุทธเวทไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนางพันธ์ แสนคำ ผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่ได้สัญชาติไทย ขอให้ยกคำร้องศาลชั้นต้นพิพากษายกคำร้องผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้เป็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ต้องใช้ค่าทนายความแทนผู้คัดค้าน นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นผู้ร้องทั้งห้าฎีกาศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า "ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งห้ามีว่า ผู้ร้องทั้งห้าได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่

คำพิพากษา

2) พ.ศ. 2535 มาตรา 4 บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า "บทบัญญัติมาตรา 7(1) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" ฉะนั้น ผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิดนอกราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย บิดาตามกฎหมาย ดังกล่าว หมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หากจะหมายรวมถึงบิดาที่มิได้มีการสมรสกับมารดาด้วยกฎหมายจะบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดเช่น ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นต้น เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตาม

พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 ส่วนหนังสือที่กระทรวงมหาดไทยมีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและ ปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติ สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับ มารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามีได้สมรสกับมารดาที่ย่อมได้สัญชาติไทยตามเอกสารหมายเลข ร.20 นั้น เห็นว่า หนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้มีผลปลั่ง กฎหมายไม่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาชอบแล้ว ฎีกาของผู้ร้องทั้งห้าฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน ดูฉบับ ย่อฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 560/2543นางสาว วิไลพร พรหมไชยา กับพวกผู้ร้องพนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่งเขต 4ผู้คัดค้าน ป.พ.พ. ม. 1457, ม. 1459, ม. 1547 พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ.2508 ม. 7 (1) พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ม. 10ผู้ร้องเกิดในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมารดาเป็นผู้มี สัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องย่อมไม่ได้สัญชาติไทย โดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติ สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่มีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุก จังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตาม พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยบิดาผู้มี สัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามีได้สมรสกับมารดาที่ย่อมได้สัญชาติไทย หนังสือ ดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่มีผลปลั่งกฎหมายผู้ร้อง ทั้งห้ายื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยเป็นบุตรของนายยุทธ เวท พรหมไชยา ผู้มีสัญชาติไทย และนางพันธ์ แสนคำ ผู้มีสัญชาติลาว เกิดที่ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขอให้ไต่สวนและมีคำสั่งว่าผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติ ไทยผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้เป็นบุตรของนายยุทธเวทและนายยุทธเวทไม่ได้ จดทะเบียนสมรสกับนางพันธ์ แสนคำ ผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่ได้สัญชาติไทย ขอให้ยกคำร้องศาลชั้นต้น พิพากษายกคำร้องผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้เป็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ต้องใช้ ค่าทนายความแทนผู้คัดค้าน นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นผู้ร้องทั้งห้าฎีกา ศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า "ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งห้ามีว่า ผู้ร้องทั้งห้า ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 4 บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดใน หรือนอกราชอาณาจักรไทย และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า "บทบัญญัติมาตรา 7(1) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" ฉะนั้น ผู้ร้อง ทั้งห้าจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิด นอกราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มี สัญชาติไทย บิดาตามกฎหมายดังกล่าว หมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้ มีการสมรสกับมารดา หากจะหมายรวมถึงบิดาที่ไม่ได้มีการสมรสกับมารดาด้วยกฎหมายจะบัญญัติ ไว้โดยแจ้งชัดเช่น ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นต้น เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้มี สัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้

สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 ส่วนหนังสือที่กระทรวงมหาดไทยมีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามีได้สมรสกับมารดายอมได้สัญชาติไทยตามเอกสารหมายเลข 20 นั้น เห็นว่า หนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหากมีผลลบล้างกฎหมายไม่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาชอบแล้ว ฎีกาของผู้ร้องทั้งห้าฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน(วิชัย ชื่นชมพูนุท-กนก พรณรรักษ์-สกันธ์ กฤติยาวงศ์)แหล่งที่มาสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีดำศาลฎีกาหมายเลขคดีดำศาลชั้นต้นหมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเลขเหตุมีประเด็นศึกษาเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของบุตรกับบิดา ซึ่งตามหลักกฎหมายว่าด้วยครอบครัวทั่วไปถือเอาบิดาเป็นหลักคือการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 กล่าวคือ ถ้าเด็กเกิดในระหว่างสมรสหรือภายในสามร้อยสิบวันนับแต่การสมรสสิ้นสุดลงเด็กนั้นย่อมเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา และคงต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่ากรณีนี้เป็นเรื่องที่บิดามารดาสมรสกันมาก่อนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 แล้วหลังจากนั้นเด็กเกิดมา หรือบิดามารดาหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากันแล้ว แต่เด็กนั้นเกิดตายในสามร้อยสิบวันนับแต่บิดามารดาของเด็กหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากัน ดังนี้ เด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรในทางกฎหมายเรียกได้ว่ามีความชอบด้วยกฎหมายของทั้งสองฝ่าย ส่วนมารดาแม้ว่ากฎหมายมิได้บัญญัติว่าเด็กที่เกิดจากมารดายอมเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดานั้น ย่อมเป็นที่เข้าใจกันดีโดยธรรมชาติว่าเด็กนั้นเกิดจากมารดาอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องระบุไว้โดยกฎหมายอีก เว้นแต่ในกรณีที่บิดามารดาอยู่กินด้วยกันโดยมิได้มีการสมรสกัน ดังนี้ เพื่อให้เห็นความชัดเจนและความชอบด้วยกฎหมายของบุตรกับบิดามารดาจึงจำเป็นต้องระบุไว้ว่าในกรณีเช่นว่านี้เด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาเท่านั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 เด็กนั้นหาใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาไม่ แม้ว่าบิดามารดาจะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาตลอดมาเป็นเวลานานนับสิบ ๆ ปี เด็กนั้นจึงเป็นบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาหรืออาจเรียกว่าเป็นบุตรนอกกฎหมายก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 ในกรณีที่บิดามารดามีได้สมรสกันเด็กที่เกิดมาจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา เมื่อบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดานั้นย่อมให้บุตรและบิดามีฐานะและความสัมพันธ์ในทางกฎหมายต่อกันหลายประการ เช่น มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา (มาตรา 1461) ต่างมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูกัน (มาตรา 1463 และ 1464) และบิดามารดายอมเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร (มาตรา 1566) ข้อเท็จจริงในคดีนี้ ย. สัญชาติไทยได้ไปประกอบอาชีพในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และได้อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับนาง พ. ซึ่งมีสัญชาติลาว จนเกิดบุตรซึ่งเป็นผู้ร้องในคดีนี้ทั้งห้าคนในประเทศดังกล่าวและต่อมาได้พากันอพยพมาอยู่ในประเทศไทย ดังนี้ ปัญหาว่าผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ซึ่งต้องพิจารณาจากสถานภาพของบุตรกับบิดามารดาคือความชอบด้วยกฎหมายของบุตรกับบิดามารดา

นั่นเอง ในส่วนนี้กฎหมายว่าด้วยครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้องและต้องพิจารณาจากกฎหมายว่าด้วย
สัญชาติ พ.ศ. 2508 ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7(1) ว่าบุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด
(1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร ดังนั้น
สำหรับคดีตามหัวข้อหมายเหตุนี้ความสำคัญอยู่ที่บิดาของผู้ร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุตร
ชอบด้วยกฎหมายของ ย. หรือไม่ ซึ่งศาลฎีกามีคำวินิจฉัยในตอนหนึ่งว่า "ผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติ
ไทยโดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิดนอกราชอาณาจักรไทย
จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย บิดาตามบท
กฎหมายดังกล่าวหมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา
หากจะหมายรวมถึงบิดาที่มีได้มีการสมรสกับมารดาด้วย กฎหมายจะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง เช่น
มาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง (พระราชบัญญัติสัญชาติ - ผู้หมายเหตุ) เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้
มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่มิใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้
สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วย
พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 เรื่องนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของความสัมพันธ์
ระหว่างบิดากับบุตร ว่าด้วยความชอบด้วยกฎหมายของบุตรกับบิดา ซึ่งตามกฎหมายจะถือเอาบิดา
เป็นหลัก ดังความปรากฏในมาตรา 1536 และต่อ ๆ ไป และในมาตรา 1546 กล่าวถึงการเป็นบุตร
ชอบด้วยกฎหมายของมารดาในกรณีที่บิดามารดามีได้สมรส ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ชายหญิง
อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยมิได้สมรสหรือจดทะเบียนสมรสกันตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546 เด็กนั้นย่อมเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของ
มารดาเท่านั้น และมารดาแต่ผู้เดียวเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองและเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร
ผู้เยาว์ตามมาตรา 1566 และ 1569 ปัญหาว่าบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองโดยพฤตินัย
เป็นเหตุให้บุตรนั้นมีสิทธิรับมรดกของบิดาเช่นเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาตามมาตรา
1627 นั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาหรือไม่ มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาอยู่หลายเรื่อง
แต่มีอยู่เรื่องหนึ่งที่ทำให้มีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการตีความกฎหมายคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่
3019/2541 วินิจฉัยว่า มาตรา 1562 ที่ห้ามฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาเป็น
บทบัญญัติจำกัดสิทธิ ต้องตีความโดยเคร่งครัด ซึ่งหมายความว่าห้ามเฉพาะบุตรที่
ชอบด้วยกฎหมายฟ้องบุพการีของตนเท่านั้น โจทก์เป็นบุตรที่จำเลยรับรองแล้วแต่จำเลยและ
มารดาโจทก์มิได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลัง หรือจำเลยจดทะเบียนว่าโจทก์เป็นบุตรหรือศาล
พิพากษาว่าเป็นบุตรตามมาตรา 1547 เมื่อไม่มีการดำเนินการดังกล่าว โจทก์จึงมิใช่บุตร
ชอบด้วยกฎหมายของจำเลย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยตัวอย่างคดีนี้ปัญหาสืบเนื่องมาจาก
ความในมาตรา 1562 ที่ว่า ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญามีได้ แต่เมื่อผู้นั้น
หรือญาติสนิทของผู้นั้นร้องขออัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวก็ได้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์คดีนี้เป็น
บุตรที่เกิดระหว่างมารดาของโจทก์กับจำเลย โดยจำเลยเพียงแต่รับรองโดยพฤตินัยว่าเป็นบุตร ก็มิ
การตีความกันว่า การฟ้องบุพการีตามมาตรา 1562 มีขอบข่ายเพียงใด ศาลฎีกาได้วินิจฉัยใน
ปัญหานี้ว่าต้องเฉพาะแต่กรณีที่บุตรบิดามารดามีความชอบด้วยกฎหมายต่อกัน เช่นบุตร
ชอบด้วยกฎหมายของบิดาเท่านั้น จึงจะห้ามฟ้องตามมาตรา 1562 และมีอีกคดีหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า
ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดานั้นมีลักษณะอย่างไร และมีผลกระทบต่อเรื่องใดบ้าง ทั้งนี้
ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3461/2541 คำว่า "บุคคลอื่น" ตามมาตรา 1567(4) หมายถึงบุคคลอื่น
นอกจากผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรซึ่งได้แก่บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของบุตร ดังนั้นเมื่อ

โจทก์จำเลยมิใช่สามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยจึงไม่มีความสัมพันธ์โดยชอบด้วยกฎหมายกับผู้เยาว์ ทั้งมิได้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองของบุตรผู้เยาว์ตามกฎหมายและไม่มีสิทธิตามมาตรา 1567(1) ถึง (4) การที่จำเลยกับบุตรผู้เยาว์จึงเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจและไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกบุตรผู้เยาว์คืนจากจำเลยได้ มีข้อสังเกตว่าในคดีนี้ศาลฎีกากล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า จำเลยมิใช่บิดาชอบด้วยกฎหมายของบุตร ซึ่งดังนี้ไม่มีปรากฏในบทบัญญัติบรรพ 5 ครอบครั้ว แต่ที่ชี้ก็เพื่อให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่าด้วยความชอบด้วยกฎหมายระหว่างบิดากับบุตรเป็นสำคัญ เพราะความชอบด้วยกฎหมายของบุตรกับบิดานั้น ต้องถือเอาบิดาเป็นหลักหรือเป็นฐานเพื่อพิจารณา ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 และต่อ ๆ ไป โดยที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายฉบับกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาบุตรเพื่อรับสิทธิประโยชน์หรือดำเนินการใดแทนกัน โดยเฉพาะบิดา ซึ่งจะต้องกระทำแทนบุตรผู้เยาว์ในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองซึ่งบทบัญญัติเหล่านั้นมิได้กล่าวถึงความชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดาบุตรไว้โดยตรง เช่น พระราชบัญญัติสัญชาติ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ดังนี้ การพิจารณาว่าบิดามารดาบุตรมีความสัมพันธ์โดยชอบด้วยกฎหมายของกันและกัน จึงจำเป็นต้องพิจารณาจากลักษณะบิดามารดาต่อบุตรตามบทบัญญัติบรรพ 5 ว่าด้วยครอบครั้วแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นสำคัญ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษาคำพิพากษา: ผู้ร้องทั้งห้ายื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยเป็นบุตรของนายยุทธเวทพรหมไชยา ผู้มีสัญชาติไทย และนางพันธ์ แสนคำ ผู้มีสัญชาติลาว เกิดที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขอให้ไต่สวนและมีคำสั่งว่าผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทยผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้เป็นบุตรของนายยุทธเวทและนายยุทธเวทไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนางพันธ์ แสนคำ ผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่ได้สัญชาติไทย ขอให้ยกคำร้องศาลชั้นต้นพิพากษายกคำร้องผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิจารณาแก้เป็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ต้องใช้คำทนายความแทนผู้คัดค้าน นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นผู้ร้องทั้งห้าฎีกาศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า "ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งห้ามีว่า ผู้ร้องทั้งห้าได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 4 บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า "บทบัญญัติมาตรา 7(1) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" ฉะนั้น ผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิดนอกราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย บิดาตามบทกฎหมายดังกล่าว หมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หากจะหมายรวมถึงบิดาที่ได้มีการสมรสกับมารดากับกฎหมายจะบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดเช่น ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นต้น เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 ส่วนหนังสือที่กระทรวงมหาดไทยมีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่อง

สัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามีได้สมรสกับมารดาที่ย่อมได้สัญชาติไทยตามเอกสารหมาย ร.20 นั้น เห็นว่า หนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งหาผลลบล้างกฎหมายไม่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาชอบแล้ว ฎีกาของผู้ร้องทั้งห้าฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน ดูฉบับย่อฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 560/2543นางสาว วิไลพร พรหมไชยา กับพวกผู้ร้องพนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่งเขต 4ผู้คัดค้าน ป.พ.พ. ม. 1457, ม. 1459, ม. 1547 พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ.2508 ม. 7 (1) พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ม. 10ผู้ร้องเกิดในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่มีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามีได้สมรสกับมารดาที่ย่อมได้สัญชาติไทย หนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งไม่มีผลลบล้างกฎหมายผู้ร้องทั้งห้ายื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยเป็นบุตรของนายยุทธเวท พรหมไชยา ผู้มีสัญชาติไทย และนางพันธ์ แสนคำ ผู้มีสัญชาติลาว เกิดที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขอให้ไต่สวนและมีคำสั่งว่าผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทยผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้เป็นบุตรของนายยุทธเวทและนายยุทธเวทไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนางพันธ์ แสนคำ ผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่ได้สัญชาติไทย ขอให้ยกคำร้องศาลชั้นต้นพิพากษายกคำร้องผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้เป็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ต้องใช้คำทนายความแทนผู้คัดค้าน นอกจากนี้แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นผู้ร้องทั้งห้าฎีกาศาลฎีกาคณะคดีปกครองวินิจฉัยว่า "ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งห้ามีว่า ผู้ร้องทั้งห้าได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 4 บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า "บทบัญญัติมาตรา 7(1) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" ฉะนั้น ผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิดนอกราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย บิดาตามบทกฎหมายดังกล่าว หมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หากจะหมายรวมถึงบิดาที่มิได้มีการสมรสกับมารดาด้วยกฎหมายจะบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดเช่น ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นต้น เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(1) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 10 ส่วนหนังสือที่กระทรวงมหาดไทยมีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและ

ปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามีได้สมรสกับมารดาที่ย่อมได้สัญชาติไทยตามเอกสารหมาย ร.20 นั้น เห็นว่า หนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหาผลบ่งชี้กฎหมายไม่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาชอบแล้ว ฎีกาของผู้ร้องทั้งห้าฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน

องค์คณะ

วิชัย ชื่นชมพูนุท · กนก พรรณรักษา · สกนธ์ กฤตยาวงศ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/560/2543>